

Melekleri Ürkütmeden

METİN KARABAŞOĞLU

© İz Yayıncılık Limited Şirketi, 2014

Sertifika no: 17313

İZ YAYINCILIK: 817

(karakalem kitaplığı)

düşünce dizisi: 102

ISBN: 978-605-326-016-5

İstanbul, 2014

Çatalçeşme Sokağı No: 27/2 Cağaloğlu 34110 İstanbul

telefon: (212) 5207210

faks: (212) 5115791

www.iz.com.tr

e-posta: bilgi@iz.com.tr

kapak: Hamdi Akyol

Basıldığı yer: Alemdar Ofset Matbaacılık (sertifika no: 22953)

Davutpaşa Caddesi Besler İş Merkezi No: 20/29 Topkapı/Zeytinburnu İstanbul

METİN KARABAŞ OĞLU

Melekleri Ürkütmeden

METİN KARABAŞOĞLU, 1964 yılında İzmir'in Tire ilçesinde doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini burada gördükten sonra İÜ Siyasal Bilgiler Fakültesini bitirdi. Köprü dergisinde yazmaya başladı, bir süre yayın yönetmenliğini de yaptı. İz Yayıncılık kuruluşunda 4 yıl kadar editörlüğünü üstlendi. Muhtelif yayınevlerinde yayın yönetiminde bulundu. Karakalem yayınlarını kurdu, uzunca bir dönem sevk ve idaresini yürüttü. Çok sayıda kitabın tercümesi, edisyon ve redaksiyonunda imzası var. Evli ve 3 çocuk babasıdır

Yayınlanmış Eserleri:

• *Kur'ân Okumaları* (5 kitap) • *Hadis Okumaları* (2 kitap) • *Risale Okumaları* (5 kitap) • *Peygamberin Bir Günü* • *Sizin Yıldızınız Kim?* • *Peygamberin Kardeşleri* • *Küçük Şeyler* • *Oyuncak Tamirhanesi* • *Said'leri Ararken* • *Tehlikeli Denemeler* • *Gece Yürüyüşü* • *Düşünceler* • *Gölgeler ve Işıklar* • *Bilimin Öteki Yüzü* (S. Demirci ve Y. Mermer ile birlikte) • *Melekleri Ürkütmeden* • *Medeniyetin Arka Sokakları* (ilk baskılar: *Camide Dans Var* başlığıyla) • *Ruh Bakımı* • *Kertenkele Çukuru* • *Mucize Avcısı* • *Geldim, Gördüm, Sordum* (ilk baskılar: *O'na Doğru* başlığıyla)

İçindekiler

giriş yerine: Başlarken

İnsan melek, dünya cennet değildir	11
Bilal'in 'sin'i	15
Ağaç olmak	19
Sörfçü ve dalgakıran	23
Yuva	26

birinci bölüm: Duyguların dili

“Yaşa 23 Ekim”	33
Üzülebilmek	36
Karadelik	40
Müslümanın Müslümana ettiği kötülükler	44
Nefret bağımlılıktır	48
Gazap tacirleri	52
Sözüm hâsidlere!	56

İnsancıl ve tepkisiz	60
Duygu ticareti	63
Ömer Seyfettin'i affedemiyorum	66

ikinci bölüm: *Küçük hayatlar*

Yarış	73
Başarmaya mecbur muyuz?	77
'Çıracak' ve 'Usta'	81
Küçük hayatlar	85
Küçük adama vurun!	88
Öteki gençlik	92
Hangi genç dinsiz olmuş?	96

üçüncü bölüm: *Olguların dili*

'Yüz'süzlük	103
Masumiyet	107
Yüz aç adamın huzurunda	111
Nurşin'deki melekler, Paris'in akrepleri	115
Bir reklamın düşündürdükleri	119
Amerika, satar	123
Tek-tipleşmede son adım	127
Kullanamadığımız güç	131
Mevlânâ'yı tüketmek	135
Bir gazeteci olsam... ..	138

dördüncü bölüm: *Akl-ı selim*

Sözün amelindedir	143
Yargılamak, anlamak	147
'Kutsal geçmiş' hapisanesine dair notlar	150
'Mikro iktidar'	154

içindekiler

Davanın rantla imtihanı	158
Libido dominandi	162
Genişlik, derinlik	165

beşinci bölüm: Güzleşmeler

Cesur kime denir?	171
Ama	175
Kaçak güreşmek	178
İyi hümanist, kötü dindar	184
Niye üstümüze alıyoruz?	188
İslâm'ın fazlası	192
Allah asla terketmez	196

giriş yerine

Başlarken

İnsan melek, dünya cennet değildir

HAYATININ HER KARESİ bir bebek bakışı kadar sıcak, bir bebek yüzü kadar masum olsun ister insan.

Her gününde, her anında, her olayda cenneti hissetmek ister.

İstemesi de gerekir zaten.

İstemese, cenneti nasıl özleyecek, nasıl cennete lâyık bir hayat için gayret gösterecektir?

Ama öte yandan, dünya cennet değildir.

İnsan da melek değildir.

Hâlık-ı Zülcelâl, şu kâinat sahnesinde ulûhiyetini 'rububi-yet' perdesi altında tecelli ettirir.

Yaratılmış olan, yaratılmışlığı dolayısıyla da mutlakı perdesiz ve derecesiz kavrama iktidarı olmayan insanın mutlak hakikati kavraması için nisbîlik ve derecelilik gerektir çünkü.

Güneşe bakınca gözü kamaşan, hatta körleşen insanın, aya bakarak, aynalara bakarak, denizin üstünde kırpışan damlalara bakarak, binbir çeşit çiçek üzerinde yansıyan renklere bakarak güneşi tanıması gibi bir durumdur bu.

Bu dünya 'hakâik-i nisbiye' dünyasıdır. Mutlak olan, bu dünyada nisbîliklerle tanıtır kendisini. Çünkü insan ancak bu şekilde O'nu tanıyabilmektedir.

Nisbîlik ise, hayır ile şerrin, hidayet ile dalâletin, iman ile küfrün şu dünyada beraberce mevcudiyetini gerektirdiği gibi, aydınlık ile karanlığın da beraberce varlığını gerektirir.

O karışım yüzünden de, apaydınlık ile kapkaranlık arasında grinin nice tonu çıkar karşımıza. Aynı konuda bin farklı fikir, binbir farklı yol çıkar. O yüzden de, ihtilaf çıkar.

Doğru ve yanlış diye ikilenen umumî yolun 'doğru' tarafını işaretlemek de yetmez bu nisbîlikler dünyasında. Bu defa doğru yolun içinde onca farklı şerit, nice farklı sokak bizi karşılar.

O yüzden de, ihtilaflar bir türlü bitmez.

Üstüne üstlük, hani melek değildir ya insan, nefis de taşımaktadır ya hani, bu gerçek de devreye girer. İhtilaflar daha da uzar.

Ama ruhu sıkılır insanın. Daral gelir. Cenneti burada yaşamak ister. Herkesin aynı düşündüğü bir dünya hayal eder. Herkesin isabet ettiği, herkesin "İsabet etmişsin kardeşim" dediği bir dünya...

Hayır, bu, şu 'hakâik-ı nisbiye' dünyasının kârı değildir.

Hem insan melek de değildir.

Ama yine de ruhu sıkılır insanın. Daral bırakmaz yakasını. Böyle cennet-misal bir hayatın burada da yaşandığı bir zaman hayal eder.

Asr-ı Saadet'i böyle hayal eder meselâ. O asrı zihninde böyle inşa eder.

O güzel günlerde insanlar güzel güzel anlaşıp söyleşirken, bugün iki mü'minin aynı şeyi farklı açılardan görüp farklı düşünmesinde bir 'patoloji' görür. Karşısına hak yolda üç farklı görüş çıksa, ruh iklimi küskünlüğe bürünür.

Oysa farklı düşünmek sorun değildir. Doğrunun ne olduğu konusunda kavga etmek dahi sorun değildir.

Madem ki bu dünya 'hakâik-ı nisbiye' dünyasıdır, hem madem ki insan melek değildir; o halde bu durum, dünyanın ve hayatın kaçınılmaz gerçeğidir.

Nitekim, Saadet Asrında bile sahabilerin ömrü 'canım'lar, 'cicim'ler ile geçmemiştir.

Sahabiler zamanının tarihi, aynı konuda iki farklı içtihad uğruna girilen soylu savaşların da tarihidir.

Asr-ı Saadet'te de, mü'minler arasında az ya da çok, küçük veya büyük, nice ihtilaf vardır.

Meselâ, bir Ebu Bekir ile Ömer bile, bir keresinde, aynı sefere komutan olarak senin önerdiğin mi isabetli, benimki mi diye Hz. Peygamber'in huzurunda kavgaya girmiştir.

Yine Ömer, yine Hz. Peygamber'in huzurunda, Ensar'dan Hubab b. Abdülmünzir ile kavgaya tutuşmuş; sonra da üzülüp, bir daha asla diye yemin etmiştir.

Yine Ömer, Hz. Peygamber'in vefat ettiği gün, Sakîfeti Benî Saide'de Hubab'la bir kez daha haklı olduğu bir kavgaya başlamak üzereyken, yeminini hatırlayıp bu kez nefesini ve nefsinin tutmuştur.

İfk hadisesi hengâmında ise, Evs ile Hazrec neredeyse birbirine girecek hale gelmiştir.

Peygamber aleyhissalâtu vesselam'ın eşi ve mü'minlerin annesi Âişe, bu hadisedeki tutumu yüzünden, ömür boyu Hz. Ali'ye gücenik yaşamıştır üstelik.

Peygamber aleyhissalâtu vesselam'ın kızı ve Hz. Ali'nin eşi Fâtıma ise, ömrünün son altı ayı boyunca, Hz. Ebu Bekir'e güceniktir. Ve o halde vefat etmiştir.

Öyledir, çünkü dünya cennet, insan melek değildir.

Doğru bu dünyada da birdir gerçi. Ama çok veçhelidir. O yüzden de, farklılıklar, dolayısıyla ihtilaflar devreye girmektedir.

Bu, bütün zamanların, hatta Saadet Asrının dahi gerçeğidir.

O halde bize düşen, bu dünyada cennet hayali kurarak en

ufak bir ihtilafta karşı taraftaki bir kardeşine, yahut tarafların her ikisine kırılmak değildir.

İhtilaf, bu dünyanın gerçeğidir.

Hele ümmetin ihtilafı ki, ancak rahmettir.

O halde aslanan, farklılığı gidermek değil; dünyada cennet, insanda melek görmek isteyen zihindeki yanlış kurguyu düzeltmektir.

Bilal'in 'sin'i

GÖREMEDİĞİM ASR-I SAADETİ hayalimde canlandırmaya çalışırken, okuduklarım ve sezgilerim, bugünün dünyasında gördüğümüze benzer bir çeşitlilik imgesi çıkarır karşıma.

Zengin sahabiler-fakir sahabiler, çok zengin sahabiler-çok fakir sahabiler, iyi giyimli sahabiler-kat kat yamalı hırka giyen sahabiler, boylu poslu sahabiler-çok kısa boylu sahabiler, güzel yüzlü sahabiler-yüz güzelliğinden mahrum sahabiler, çok akıllı sahabiler-zekâvetçe geride kalan sahabiler, sesi çok güzel sahabiler-sesi zayıf sahabiler, telaffuzu düzgün sahabiler-telaffuzu problemlili sahabiler, hitabeti güçlü sahabiler-kekeme sahabiler, ata binmede üstüne adam tanımayan sahabiler-ata binemeyen sahabiler, ticarî deha sahibi sahabiler-ticarette hiç muvaffak olamayan sahabiler... derken, bugünün dünyasına benzer bir çeşitlilik zihnimde dolaşır durur.

Benim hayal dünyamda, sahabiler, herşeyleri mükemmel insanlar değildir.

Hele ki, bugünkü gibi 'image-maker'ların, 'yaşam koçları'-

nın elinden çıkmış, herşeyleri mükemmel değilse bile öyle görünümlü veren insanlar hiç değildir.

Benim gözümde sahabiler son derece büyük, o derece erişilmezdir ama...

Lâkin, benim nazarımda onları öyle yapan, herşeyleri ile mükemmel oluşları değildir.

Sahabiler, her sınıftan insan için yol gösterici örnekler olarak, kabiliyetleri ve zaaflarıyla birlikte birer yıldız ve birer öğretmendir.

Onları büyük yapan da, fiziksel özellikleri veya zihinsel yetenekleri değil; bütün dünya tevhid gibi en büyük hakikatin ve Kur'ân gibi en hak sözün karşısında iken her türlü hesabı ve endişeyi aşip hakka teslim olmalarını mümkün kılan imanlarıdır.

Dolayısıyla, imanlarına hayran olduğum o yıldız insanların hadis veya siyer kitaplarının ayrıntıları arasında karşıma çıkacak şu veya bu za'fiyeti, şu noktadaki bir kusuru veya bu noktadaki bir acziyeti, benim nazarımda onlar hakkında bir değer kaybına yol açacak değildir.

Bilakis, 'bizim gibi' insanlar oldukları halde sergiledikleri o benzersiz ihlas, onlardan ders alma konusunda daha bir muhkem kılacaktır yüreğimi.

En ağır şartlarda sarsılmayan imanını ve dillere destan ezanıyla Bilal hakkında İmam-ı Rabbanî'nin bir risalesi vesilesiyle öğrendiğim gibi...

Habeşli köle Reba'ın oğlu olarak Bilâl'in, 'Şın' harfini telaffuz edemediğini haber veriyor 'ikinci binyılın müceddidi' büyük imam. Bilâl'in 'Şın'ı 'Sin' gibi çıkardığını bildiriyor.

Tıpkı Mısırlıların 'ç'yi 'g' diye telaffuz etmelerine; bize zaaf gibi görünen bu halin Mısırlıların 'ellerinde olmayan, dillerinin dönmediği' bir vâkıa olmasına benzer şekilde...

Tıpkı bu toprakların özellikle batısında büyümüş benim gibi insanların Arapça'daki üç ayrı harf olarak -he, -ha ve -hı ara-

sındaki farkı; keza yine üç ayrı harf olarak -se, -sin, -sad arasındaki nüansı telaffuzda hayli zorlanmasına benzer şekilde...

Uzun sözün kısası, İmam-ı Rabbanî'nin bildirdiği üzere, o dillere destan ezanında, 'Eşhedü" diyemiyordu Bilal-i Habeşi. "Eshedu en lâ ilâhe illallah / Ve eshedu enne muhammeden resûlullah" diye okuyordu ezanını.

Ve yine o büyük imamın bildirdiğine göre, Bilâl'in bu telaffuz problemi ne Allah Resûlünün gözünde, ne sahabilerin gözünde onun ezanının değerini zedelemişti.

En önemlisi, o dillere destan ezanın değerine, Allah katında da asla ve asla zarar vermemişti.

Bunun teyidi, Muhammed Mustafa aleyhissalâtu vesselâmın, "Bilâl'in Sin'i, Allah katında Şin'dir" hadisiydi.

Mademki Bilâl o sapasağlam imanını, o sarsılmaz ihlası ile, "Eşhedü"ye niyetle "Eshedu" diyordu; mademki beyni 'şin'a niyet ettiği halde dilinden 'sin' çıkıyordu, bu 'telaffuzdan dolayı Bilâl'in ezanı Allah indinde değerinden birşey yitirmiyordu.

Bu 'sine rağmen ezanların şahıydı onun ezanı...

Ama gelin görün ki, bu zamanın mü'minleri dikensiz gül, günahsız velî, kusursuz mü'min arıyor bugünlerde.

Bizim gözümüze girenlerin her yaptığıının izahı var; ama bizim gözümüze yeterince girememiş ise, en ufak bir 'sinde, vurun abalıya!

Bir filizin toprak altından boy vermesi neredeyse bir yıl alıyor, bir çam fidesinin kabuğunu kırıp boy vermesi ve diz boyuna gelmesi için neredeyse on yıl gerekiyor oysa.

Ama bir yılda boy veren bir fidanı kırmaya parmağımızın bir fiskesi kâfi geliyor. On yaşında bir çam fidanını kırmak için ise, ufak bir balta darbesi yetiyor.

Aynen bunun gibi, bir istidadı bir cümleyle küstürmek de mümkün, bir kalbi tek bir söz kırıp soğutmak da.

Dikensiz gül bahçesi, günahsız velî, kusursuz mü'min arıyor gözlerimiz.

Ve sin'siz Bilâl.

Ne diyorduk?

Bilâl-i Habeşî "Eşhedü" diyemezdi. "Eshedü" derdi.

Bilâl'in 'sin'i, Allah katında 'şin'di...

Ağaç olmak

SEVGİLİ ANNEMİN ÇOK SEVDİĞİM bir tasnifi vardır: “İnsanlar ikiye ayrılırlar: başkaları için yaşayanlar, başkaları sayesinde yaşayanlar.”

Hayatı kolaylaştıran, bizi bir çatışmadan uzak tutan, feragati içselleştirmemizi sağlayan bir tasniftir bu.

Başkaları için yaşamayı ‘mecburen’ değil iradî bir tercih olarak yapabilmeyi, başkaları sayesinde yaşayanlar ile didişmemeyi mümkün kılar.

İnsanları, böylesi başka bir dizi tasnife daha tâbi tutmak zor değil.

Sorun olan insanlar, çözüm olan insanlar..

Ümit kıranlar, ümit verenler...

Dert üretenler, deva üretenler...

Şikâyet edenler, çare bulanlar...

Baktığımızda, hayatın içinden kopup gelen bütün bu ayrımların düğüm noktasının insanın iç dünyasında yattığını görürüz.

Başkaları için yaşayanlar, başkaları sayesinde yaşayanlar; sorun olanlar, çözüm olanlar; ümit kıranlar, ümit verenler; dert üretenler, deva üretenler; şikâyet edenler, çare bulanlar... derken, tasnifi ne kadar uzatırsak uzatalım, her iki tarafın insanlarının da yaşadığı dünya gerçekte aynı dünyadır. Soludukları hava, içtikleri su, yedikleri ekmek aynı olduğu gibi, hayatın akışı içinde yüzyüze geldikleri olaylar, sıkıntılar, sevinçler, başarılar, hayal kırıklıkları ya birebir aynıdır, yahut birbirinin çok benzeridir.

Ama arı su içer bal akıtır, yılan su içer zehir akıtır.

Aynı havayı soluyan, aynı sıkıntıyı yaşayan, aynı sevince ortak olan iki insandan biri dert küpü olur çıkar, diğeri deva küpü.

Biri şikâyet üretir, öbürü çare.

Biri yük olur, öbürü yük taşır.

İç dünyalarda düğümlenir bütün iş.

Âfâkî âlemden kopup gelen her mâlûmat, her olay, her keyfiyet, bizim ruh dünyamızı, zihniyet dünyamızı, gönül iklimimizi nasıl ve neye göre biçimlendirip işlettiğimize göre dönüşür, değişir.

Bir tarafta “Ortam kötü” deyip kötülüğe meyledenler vardır meselâ.

‘Kötü ortam’dan kendisi için kötülük cevazı çıkaranlar...

“Ortam kötü, devir değişti, zaman ahir zaman, kimseye güvenilmiyor” diye diye, Müslümana bile kötülük eden Müslümanlar zuhur eder meselâ...

Öte yanda, çölde vaha misali, kötü ortama rağmen, dingin ve serin bir ruh iklimi içinde yaşayanlar vardır.

Yanık yüreklere, kırık gönüllere, şaşakalmış akıllara serin hikmet suları içirenler...

Yakmayanlar...

Dert yanmayanlar...

Yazın ortasında kızgın güneşin bütün hararetini kendi üs-

tüne alıp, altında gölgelenene hayattar bir serinlik sunan ağaçlar gibidir böyleleri.

Karbondioksit alıp oksijen veren ağaçlara benzerler...

Kirli hava, kirli ortam, kirli zaman kirletmez onları...

Öyle bir kalb, öyle bir zihin, öyle bir ruh hali ve öyle bir düşünme biçimi edinmişlerdir ki, kirli ortamda kirlenmedikleri gibi, kirli ortamı sadece seyretmekle de kalmazlar.

Bilakis, kirli havayı içlerine çekerler, ama tertemiz ve tapta-ze bir oksijen verirler geriye...

Kiri emer, dönüştürür, azaltırlar...

Havadaki oksijen oranını ise çoğaltırlar.

Dönüşmezler; dönüştürürler...

Rablerinin izniyle, geceden gündüz, ölü halden diri hal, karanlıktan aydınlık devşirirler.

'Ayn-ı dert içinde derman,' 'ayn-ı elem içinde lezzet' bulur, çıkarır ve sunarlar.

Ağaçlar gibi...

Sıcaklık alıp serinlik veren ağaçlar gibi...

Karbondioksit alıp oksijen veren ağaçlar gibi...

Hayat yolunda önümüze iki seçenek gelir daima.

Dileyen en güzel bir halden bile şikâyet üretir, dileyen karbondioksit alıp oksijen verir.

Birinciler hiçbir işe yaramazlar; başkaları sayesinde varoluşları...

İkinciler ise, hep bir işe yararlar.

Hele birleşip orman oldular mı, en karanlık bir halden cennet-misal bir iklim üretirler beraberce.

Cahiliyeden Asr-ı Saadet çıkarın sırf bu değil midir?

Saadet Asrına mührünü vurmuş her bir sahabi, Cahiliye'nin içinden kopup gelen; ama cehalet değil hikmet, dert değil deva, şikâyet değil çözüm, yeis değil ümit üreten ulu çınarlar değil midir?

Ağaç olmalı her insan...

Ağaç gibi olabilmeli mü'min.
Müslüman Müslümana kötülük etmemeli..
Müslüman kimseye kötülük etmemeli..
Kötü ortamı mazeret belleyip dönüşmemeli.
Bilakis, dönüştürmeli.
Ağaçlardan ders almalı.
Karbondioksit aldığı ortamlardan bile oksijen üretmeli.
Ve ağaçlar misali, onlar da birbirine bakmalı, birbirine destek olmalı.
Orman olmalı...

